

Doorrekening 2024: startnota

Februari 2024

Dit document maakt deel uit van de voorbereidende werkzaamheden voor de doorrekening van de prioriteiten van de politieke partijen bij de verkiezing voor de Kamer van volksvertegenwoordigers in juni 2024 (DC2024).

Abstract - De startnota is een van de documenten die de handleiding vormen voor de doorrekening 2024, opgesteld voor de politieke partijen, de media en het grote publiek. Deze nota definieert de perimeter van de doorrekening, lijst de instructies op voor politieke partijen om maatregelen in te dienen bij het Federaal Planbureau en preciseert de praktische modaliteiten die uit de wet voortvloeien. Ten slotte worden de instrumenten beschreven die zullen worden gebruikt om de resultaten van de doorrekening te genereren en de vorm waarin die laatste zullen worden gepresenteerd.

Inhoudstafel

1. Inleiding	1
2. Richtlijnen voor de maatregelen die voor de doorrekening worden ingediend.....	3
2.1. Perimeter van de doorrekening	3
2.2. Ontvankelijkheid van een maatregel	4
2.3. Toetsing van de ontvankelijkheid van een maatregel door een andere federale instelling	5
2.4. Tijdelijk voor de uitvoering van een maatregel	5
2.5. Aanvaarding van reglementaire maatregelen	5
2.6. Complexe, innovatieve en systemische maatregelen	5
2.7. Specifieke beperkingen	6
2.7.1. Besparingen op de werkingskosten van de overheid	6
2.7.2. Publiek-private samenwerkingen en steun aan privé-investeringen	6
2.7.3. Strijd tegen de fiscale en sociale fraude	6
2.8. Prioritaire maatregelen	7
2.9. Aantal maatregelen en vooraf bepaalde categorieën	7
2.10. Maatregelen die niet kunnen worden doorgerekend door het FPB	8
3. Praktische modaliteiten	9
3.1. Single Point of Contact	9
3.2. Kalender voor de behandeling van de maatregelen	9
3.3. Samenwerking met andere instanties	9
4. Presentatie van de resultaten van de doorrekening	11
4.1. De raming van de budgettaire impuls	11
4.2. De analyse van de impact op de economische indicatoren	12
4.2.1. De macro-economische impact tijdens de legislatuur	13
4.2.2. De macro-economische impact op lange termijn	13
4.2.3. De directe impact op de koopkracht	14
4.2.4. De effecten op het arbeidsaanbod	14
4.2.5. De impact op mobiliteit en het elektriciteitsnetwerk	15
5. Na DC2024	17
Bijlagen	18
Bijlage 1 - Wet van 22 mei 2014 betreffende de doorrekening door het Federaal Planbureau van de verkiezingsprogramma's van de politieke partijen bij de verkiezing voor de Kamer van volksvertegenwoordigers, zoals gewijzigd door de wet van 30 juli 2018, officiële coördinatie	18
Bijlage 2 - Rubrieken van de fiches voor doorgerekende maatregelen en voor maatregelen die niet konden doorgerekend worden door het FPB	20
Bijlage 3 - Memorandum van overeenstemming betreffende de ondersteuning door andere instanties in het kader van de wet op de doorrekening van verkiezingsprogramma's door het Federaal Planbureau	21

1. Inleiding

Het Federaal Parlement keurde in april 2014 de wet goed betreffende de doorrekening door het Federaal Planbureau (FPB) van de verkiezingsprogramma's van de politieke partijen bij de verkiezing voor de Kamer van volksvertegenwoordigers. De wet werd in 2018 gewijzigd¹ en in het voorjaar van 2019² voor het eerst toegepast. Het project kreeg de naam "DC", een verwijzing naar Doorrekening-Chiffrage.

Deze startnota maakt deel uit van een reeks documenten die samen de handleiding vormen, bestemd voor de politieke partijen, de media en het grote publiek. Ze heeft onder meer als doel de perimeter van de maatregelen die het FPB in het kader van de oefening 2024 zal kunnen doorrekenen, zo precies mogelijk af te bakenen en daarmee de grenzen van de oefening te bepalen.

De richtlijnen die ervoor moeten zorgen dat de voorgestelde maatregelen zo efficiënt mogelijk door het FPB kunnen worden verwerkt en de specifieke beperkingen van de oefening worden in detail beschreven. Het document licht ook het principe van prioritaire maatregelen en vooraf bepaalde categorieën toe. Ook wordt aangegeven hoe maatregelen die niet door het FPB kunnen doorgerekend worden, zullen behandeld worden.

De richtlijnen in sectie 2 weerspiegelen de conclusies van de interne evaluatie die na de doorrekening van 2019 werd uitgevoerd³, alsook van de evaluatie die onder leiding van de OESO⁴ heeft plaatsgevonden. Ze zijn ook het resultaat van het overleg dat het FPB sedert de zomer van 2023 heeft gevoerd met vertegenwoordigers van de politieke partijen. De handleiding is geïnspireerd op gelijkaardige documenten gepubliceerd in Nederland⁵ en Canada⁶, maar houdt ook rekening met de specifieke Belgische omstandigheden.

De organisatorische modaliteiten gedurende de periode van de doorrekening, alsook de kalender die voortvloeit uit de wet, zijn opgenomen in sectie 3. De geconsolideerde versie van de wet is opgenomen in Bijlage 1. Naast deze startnota bevat de handleiding ook een reeks Working Papers (afzonderlijke documenten) die de modellen beschrijven die voor deze oefening zullen worden ingezet⁷. Een samenvatting van deze documenten is te vinden in sectie 4.

De resultaten van de doorrekening zullen op 7 mei 2024 gepubliceerd worden op een speciaal daarvoor ontwikkelde website. Die website zal een aantal verbeteringen inhouden in vergelijking met de site die de resultaten van de doorrekening van 2019 presenteerde. Onder de nieuwigheden, zal het FPB voor elke maatregel een fiche genereren met een beschrijving van de maatregel, cijfergegevens en, indien van

¹ De voorgeschiedenis van de wet wordt beschreven in: https://www.plan.be/publications/publication-1853-nl-doorrekening_2019_startnota_document_opgesteld_in_het_kader_van_de_voorbereidende_werkzaamheden_van_de.

² Alle resultaten en documenten met betrekking tot de doorrekening van 2019 zijn te vinden op <https://www.dc2019.be/>.

³ https://www.plan.be/publications/publication-1981-nl-doorrekening_van_de_verkiezingsprogramma_s_een_post_mortemanalyse_document_opgesteld_in_het_kader_van

⁴ https://www.plan.be/publications/publication-2402-nl-evaluatie_door_de_oeso_van_het_belgisch_federaal_planbureau

⁵ <https://www.cpb.nl/startnotitie-keuzes-in-kaart-2025-2028>.

⁶ <https://distribution-a617274656661637473.pbo-dpb.ca/43097fb91e65a56910410a08127af94748225d5fa018530d0ccb5a5c3f7a81ce>.

⁷ Deze Working Papers kunnen worden geraadpleegd op de FPB website <https://www.plan.be>.

toepassing, kwalitatieve informatie. De rubrieken van de fiches voor maatregelen die door het FPB wel en niet doorgerekend kunnen worden, zijn opgenomen in Bijlage 2.

2. Richtlijnen voor de maatregelen die voor de doorrekening worden ingediend

2.1. Perimeter van de doorrekening

De expertise en de modellen waarover het FPB beschikt, spitsen zich toe op economische en sociale domeinen, evenals op bepaalde milieuaspecten⁸. Bijgevolg moeten de prioritaire maatregelen die voor de doorrekening worden ingediend in een van de volgende acht categorieën vallen⁹:

1. (Para-)fiscaliteit
2. Arbeidsmarkt (incl. werkloosheid)
3. Sociale bescherming (incl. pensioenen)
4. Gezondheidszorg, invaliditeit
5. Economisch beleid (industrie- en mededingingsbeleid, O&O)
6. Werking van de overheid
7. Overheidsinvesteringen
8. Energie, mobiliteit, milieu, klimaatverandering.

Wat de milieuaspecten betreft:

- De kwantitatieve analyse zal vooral gericht zijn op de uitstoot van broeikasgassen (BKG) en zal de maatregelen in beschouwing nemen die een impact hebben op energieprijzen, mobiliteit en de energiemix. Maatregelen met een sterke technologische component kunnen niet worden gekwantificeerd. Het doorrekenen van maatregelen gericht op het renoveren en isoleren van gebouwen zal afhangen van de ondersteuning die het FPB kan krijgen van de bevoegde regionale autoriteiten. Beperkingen met betrekking tot gedragswijzigingen worden gespecificeerd in het deel over de behandeling van systemische maatregelen.
- Afgezien van de uitstoot van BKG, blijkt uit overleg met de betrokken federale departementen dat er geen gestandaardiseerde en systematische methode voorhanden is die toepasbaar is in het kader van DC2024 en die een evaluatie (zelfs geen kwalitatieve) van de impact van maatregelen op het milieu zou toelaten.
- Ook de impact van het milieu, de biodiversiteit en het klimaat op de economie wordt niet gekwantificeerd. Een presentatie van de risico's, uitdagingen en gevolgen van het niet ondernemen van actie op het vlak van milieu zal evenwel beschikbaar gesteld worden op de website van de doorrekening. Deze presentatie werd voorbereid door het CERAC, het Klimaatcentrum en DG Leefmilieu van de FOD Volksgezondheid.

⁸ Zie sectie 4 voor meer informatie.

⁹ In sectie 2.9 wordt uitgelegd hoe deze categorieën kunnen bijdragen aan een betere vergelijkbaarheid tussen de door de partijen ingediende prioritaire maatregelen.

Maatregelen die niet kunnen worden ondergebracht in een van de acht categorieën vallen buiten het bestek van de doorrekening. In het bijzonder zijn nog volgende preciseringen te noteren:

- Bij gebrek aan een geschikt instrument om hun effecten te kwantificeren, zullen maatregelen die tot doel hebben de demografische evoluties te wijzigen die in het referentiescenario zijn aangenomen, niet worden aanvaard. De enige mogelijke uitzonderingen zijn maatregelen die een impact hebben op legale migratie (gezins-, studenten-, economische of humanitaire migratie). Het vermogen om deze te kwantificeren zal echter afhangen van de externe ondersteuning waarop het FPB een beroep zal kunnen doen.
- Maatregelen op het gebied van onderwijs, gezondheid of cultuur (die overigens geheel of gedeeltelijk onder de bevoegdheid van de gewesten en gemeenschappen vallen) vallen buiten het bestek van de doorrekening, bij gebrek aan een model om de impact ervan op het menselijk kapitaal te kwantificeren.
- Maatregelen op het gebied van buitenlands beleid, toerisme, veiligheid of ethische vraagstukken worden uitgesloten van de perimeter van de doorrekening.

2.2. Ontvankelijkheid van een maatregel

Om ontvankelijk te zijn dient het in de eerste plaats om een maatregel te gaan en niet om een doelstelling. Bijvoorbeeld: het bereiken van een werkgelegenheidsgraad van x% of het terugdringen van het overheidssaldo met y %-punt van het bbp worden niet beschouwd als maatregelen.

Daarnaast moet de maatregel voldoende concreet en gedetailleerd zijn om de budgettaire impuls te kunnen berekenen en de maatregel te kunnen invoeren in de modellen die het FPB gebruikt. De gewenste mate van detail zal dus afhangen van de manier waarop de schok in de modellen wordt ingevoerd, wat het belang onderstreept van de seminars die in de herfst van 2023 werden georganiseerd en waarop de verschillende modellen werden gepresenteerd die voor DC2024 worden ingezet. De werking en het gebruik van de modellen wordt ook beschreven in een reeks Working Papers die bij deze handleiding horen.

Maatregelen moeten in overeenstemming zijn met de Belgische grondwet en met vigerende Europese wetgeving en regels, en moeten internationale verdragen respecteren. Dit betekent dat alleen maatregelen die onder een bevoegdheidsniveau in België vallen, worden aanvaard.

Maatregelen die onder de bevoegdheid van gewesten en gemeenschappen vallen, worden aanvaard voor zover ze behoren tot domeinen binnen de scope van DC2024 (zie sectie 2.1 over de perimeter van de doorrekening). Franstalige partijen mogen geen maatregelen voorstellen die onder de bevoegdheid vallen van het Vlaamse Gewest (Vlaamse Gemeenschap) en Vlaamse partijen mogen geen maatregelen voorstellen die de bevoegdheid zijn van het Waalse Gewest of de Franse/Duitstalige Gemeenschap.

2.3. Toetsing van de ontvankelijkheid van een maatregel door een andere federale instelling

In het kader van de ondersteuning door andere federale instellingen¹⁰, zoals voorzien in art. 4 van de Wet, kan de juridische ontvankelijkheid van een maatregel evenals zijn technische uitvoerbaarheid onderzocht worden. Enkel in zeer duidelijke gevallen zal een maatregel op die basis uitgesloten worden.

In geval van twijfel zal dit element gewoon als aandachtspunt vermeld worden op de fiche van de maatregel (zie Bijlage 2) en zal de maatregel in aanmerking worden genomen voor de doorrekening. Een andere mogelijkheid is dat de betrokken partij de maatregel aanpast om rekening te houden met eventuele juridische of uitvoeringstechnische opmerkingen.

2.4. Tijdlijn voor de uitvoering van een maatregel

De wet definieert de doorrekening als 'een berekening op korte en middellange termijn', wat impliceert dat de maatregelen tijdens de volgende legislatuur dienen ingevoerd te worden. Voor DC2024 betekent dit dat maatregelen waarvan de eerste effecten zich pas na 2029 manifesteren, niet in aanmerking zullen genomen worden.

Een maatregel kan dus niet eerder dan 1 januari 2025 en niet later dan 1 januari 2029 in werking treden. Een maatregel kan geleidelijk worden ingevoerd (via overgangsmodaliteiten), maar het ingroeipad moet in principe ten laatste op 1 januari 2029 eindigen.

2.5. Aanvaarding van reglementaire maatregelen

Een zuiver regelgevende maatregel met budgettaire impuls¹¹ gelijk aan nul, wordt aanvaard indien deze maatregel kan vertaald worden in een kwantitatieve schok die in een van de gebruikte modellen kan worden ingevoerd.

De principiële aanvaarding van reglementaire maatregelen impliceert ook dat het FPB geen budgettaire drempel zal hanteren om een maatregel te aanvaarden. De politieke partijen worden er echter aan herinnerd om de maatregelen voor te leggen die zij als prioritair beschouwen (zie sectie 2.8).

2.6. Complexe, innovatieve en systemische maatregelen

In juli 2023 nodigde het FPB de politieke partijen per e-mail uit om complexe maatregelen en/of maatregelen die buiten de scope van de in 2019 gekwantificeerde maatregelen vallen en die de partij van plan is op te nemen in de prioritaire maatregelen voor de doorrekening, alvast (zonder de wettelijke termijn van 15 februari 2024 af te wachten) met het FPB te delen. Dat geeft het FPB de gelegenheid om contact op te nemen met derde instanties om de beschikbaarheid van gegevens na te gaan en/of informatie te verkrijgen en zo op voorhand aan te geven of en hoe het deze maatregel in de doorrekening zou kunnen meenemen.

¹⁰ Zie sectie 3.3 voor meer details.

¹¹ Hieronder wordt verstaan de budgettaire impact van een maatregel alvorens die zijn geïnduceerde effecten genereert.

Systemische maatregelen, m.a.w. maatregelen die ingrijpende veranderingen met zich meebrengen in de manier waarop het economische systeem functioneert of gedragsreacties impliceren die onmogelijk kunnen worden voorspeld wegens het ontbreken van statistieken over historische ervaringen¹², kunnen van nature niet (op valabele wijze) worden doorgerekend.

2.7. Specifieke beperkingen

2.7.1. Besparingen op de werkingskosten van de overheid

Lineaire besparingen op bezoldigingen en aankopen van goederen en diensten van de overheid mogen niet meer bedragen dan 0,5% van het budget per jaar.¹³ Dat komt neer op max. 300 miljoen voor entiteiten I en II samen in 2025 (100 miljoen voor entiteit I, 120 miljoen voor Vlaanderen, 50 miljoen voor de Franse Gemeenschap en 15-20 miljoen voor Brussel en Wallonië). Bij conventie wordt aangenomen dat er tot dit plafond geen kwaliteitsverlies van de openbare dienstverlening zal zijn.

Merk op dat besparingen op de loonmassa, in lijn met de conventies van de Nationale rekeningen, een directe impact hebben op het volume van de toegevoegde waarde van de overheidssector.

2.7.2. Publiek-private samenwerkingen en steun aan privé-investeringen

Investeringen in het kader van publiek-private samenwerkingen zullen worden beschouwd als onderdeel van de overheidsperimeter. Privé-investeringen die gefinancierd worden met leningen of deelnemingen van de overheidssector, zullen worden beschouwd als gefinancierd met investeringssteun met impact op het vorderingensaldo.

Een wijziging in de investeringssteun betaald door de overheidssector, zal in de regel een gelijkwaardige wijziging in de investeringen van de privésector teweegbrengen. Deze standaard-aanname kan worden aangepast als de voorgestelde maatregel expliciet specifieke medefinanciering omvat.

Maatregelen die al in het referentiescenario zijn opgenomen, kunnen uiteraard geen tweede keer worden ingevoerd.

2.7.3. Strijd tegen de fiscale en sociale fraude

De doorrekening van maatregelen ter bestrijding van fiscale en sociale fraude stuit op methodologische uitdagingen en een gebrek aan gegevens. Als gevolg daarvan heeft in andere landen de instelling die verantwoordelijk is voor de doorrekening geweigerd om dergelijke maatregelen door te rekenen (Canada) of gekozen voor een forfaitaire aanpak (Nederland).

Het FPB van zijn kant zal de impact van dergelijke maatregelen ramen op 'best effort' basis en op voorwaarde dat de voorstellen duidelijk de beoogde domeinen specificeren (welke belasting of welke

¹² Meer technisch geformuleerd zullen statistische schattingen niet robuust zijn in geval van veranderingen die een veel grotere omvang hebben dan de waargenomen variantie in de gebruikte steekproefgegevens.

¹³ Het Centraal Planbureau (CPB) in Nederland hanteert dezelfde regel in 'Keuzes in Kaart'.

bijdrage en welk type fraude), de extra middelen die beschikbaar worden gesteld (aantal voltijdse equivalenten, budget) en de gerelateerde wetwijzigingen om de bestrijding van deze fraude te faciliteren of mogelijk te maken (bv. onderzoeksrechten, transparantie of toegang tot gegevens, etc.). Er zij ook opgemerkt dat de toename van de middelen (VTE's en/of budget) niet meer dan 20% mag bedragen tijdens de regeerperiode, om rekening te houden met de tijd die nodig is om personeel aan te werven en op te leiden.

Deze voorwaarden betekenen dat generieke maatregelen niet aanvaard zullen worden en dat de analyse geval per geval zal dienen te gebeuren, zonder dat op voorhand bepaald kan worden welke soorten maatregelen daadwerkelijk kunnen worden becijferd. Gezien de noodzaak om dit werk zo vroeg mogelijk te kunnen aanvatten, heeft het FPB de politieke partijen gevraagd om deze maatregelen op voorhand in te dienen, d.w.z. uiterlijk op 22 december 2023.

2.8. Prioritaire maatregelen

Aan de politieke partijen wordt gevraagd de maatregelen in te dienen die zij als prioritair beschouwen en als dusdanig bestempelen. Het FPB zal deze verklaring niet in vraag stellen. Deze vereiste vloeit voort uit Art. 3 van de Wet: *“Elke politieke partij die een vertegenwoordiger heeft in de Kamer van volksvertegenwoordigers, moet de doorrekening van haar prioriteitenlijst laten uitvoeren door het Federaal Planbureau”*.

2.9. Aantal maatregelen en vooraf bepaalde categorieën

Overeenkomstig de aanbeveling die de OESO in haar evaluatie heeft gedaan en om de vergelijkbaarheid van de prioritaire maatregelen tussen de partijen te verhogen, is voor DC2024 besloten om met vooraf bepaalde categorieën te werken. De lijst met categorieën is opgenomen in sectie 2.1.

Elke politieke partij wordt gevraagd ten minste één maatregel per categorie in te dienen. Aangezien de classificatie van een maatregel niet altijd eenduidig is, zal elke partij zelf bepalen in welke categorie zij een maatregel plaatst.

Een categorie zonder ingediende maatregel zal bijgevolg worden geïnterpreteerd als een niet-prioritaire categorie voor de betrokken partij. Het is mogelijk om meerdere maatregelen per categorie in te dienen, maar om het volume door te rekenen maatregelen voor het FPB beheersbaar te houden, wordt aan de politieke partijen gevraagd het totaal van 30 maatregelen niet te overschrijden.

Als een door een partij ingediende maatregel niet wordt meegenomen in de rest van de doorrekening om een van de twee in de volgende sectie beschreven redenen, heeft de partij de mogelijkheid om die maatregel te vervangen door een andere in dezelfde categorie, mits dit gebeurt binnen vijf werkdagen na de datum waarop de partij door het FPB op de hoogte is gesteld dat een maatregel niet kan worden doorgerekend. De mogelijkheid om een nieuwe maatregel voor te stellen kan echter maar één keer per categorie worden gebruikt.

2.10. Maatregelen die niet kunnen worden doorgerekend door het FPB

Een door een politieke partij ingediende maatregel wordt niet meegenomen in het vervolg van de doorrekening in een van de volgende twee gevallen:

1. Het FPB is van mening dat het technisch niet in staat is om het effect van de maatregel op valabele wijze te kwantificeren.
2. Het FPB is in staat om bepaalde dimensies van de impact van de maatregel in te schatten (bv. de budgettaire impuls), maar niet de specifieke aspecten waarop de maatregel gericht is (bv. de verwachte effecten op lange termijn). Op basis van die informatie kan de partij aan het FPB melden dat zij niet wenst dat de maatregel wordt doorgerekend.

De politieke partij kan het FPB evenwel laten weten dat ze dergelijke maatregel toch wil opgenomen zien in haar definitieve lijst van prioritaire maatregelen. Er wordt dan een specifieke fiche voor niet-kwantificeerbare maatregelen opgesteld, waarin de redenen worden aangegeven waarom de maatregel niet kan worden doorgerekend en waaraan, indien mogelijk, een kwalitatieve analyse van de mogelijke effecten van de maatregel wordt toegevoegd.

3. Praktische modaliteiten

3.1. Single Point of Contact

Elke politieke partij duidt een Single Point of Contact (SPOC) aan en krijgt een SPOC toegewezen binnen het FPB. Tijdens het doorrekeningsproces vindt alle communicatie tussen de politieke partij en het FPB uitsluitend plaats tussen die twee personen, met uitzondering van het bilaterale overleg waarin de wet voorziet in de loop van de oefening (zie hieronder). Alle documenten die tussen de twee SPOC's worden uitgewisseld, zijn versleuteld en de verwerking ervan binnen het FPB is volledig traceerbaar om maximale vertrouwelijkheid te garanderen. Gezamenlijke mededelingen aan alle politieke partijen worden nog steeds verstuurd via een specifiek adres.

Uiterlijk op 15 februari 2024 (i.e. 115 dagen voor de verkiezingen, zoals wettelijk bepaald) bezorgen de politieke partijen aan de hand van een gestandaardiseerd Excel-bestand aan hun FPB-SPOC de lijst met door te rekenen prioritaire maatregelen.

3.2. Kalender voor de behandeling van de maatregelen

Het FPB zal uiterlijk op 23 februari 2024 een eerste reactie geven op de inhoud en de ontvankelijkheid van de maatregelen. Vervolgens is een overlegperiode gepland tot 1 maart. Tijdens die periode hebben de politieke partijen de mogelijkheid om de info in het gestandaardiseerde Excel-bestand te wijzigen of aan te vullen in het licht van de verzoeken om verduidelijking door het FPB. De partijen hebben ook de mogelijkheid om een maatregel in een categorie die niet kan doorgerekend worden te vervangen door een andere en aan het FPB aan te geven of voor de maatregelen die niet doorgerekend kunnen worden een maatregelfiche moet opgesteld worden.

Op 26 maart 2024 (i.e. 75 dagen voor de verkiezingen, zoals de wet voorschrijft) verstrekt het FPB aan elke politieke partij een ontwerp van de resultaten van de doorrekening van de door de partij voorgestelde maatregelen.

Vanaf 8 april organiseert het FPB bilaterale overlegvergaderingen met de politieke partijen over het ontwerp van doorrekening. Die vergaderingen vinden plaats in de lokalen van het FPB. Elke politieke partij wordt vertegenwoordigd door haar SPOC en de experts van haar keuze.

Uiterlijk op 25 april 2024 (i.e. 45 dagen voor de verkiezingen overeenkomstig de bepalingen van de wet) bezorgen de politieke partijen hun opmerkingen over de ontwerpdoorrekening aan het FPB en bevestigen ze hun definitieve lijst van maatregelen. Op 7 mei 2024 organiseert het FPB een persconferentie en publiceert het de resultaten van de doorrekening op de website www.dc2024.be.

3.3. Samenwerking met andere instanties

Artikel 4 van de wet van 22 mei 2014 voorziet: "Het Federaal Planbureau kan voor de doorrekening van de prioriteitenlijst van de politieke partijen een beroep doen op andere instanties. Het Federaal Planbureau en deze instanties zijn gehouden aan de vertrouwelijkheid met betrekking tot alle

informatie en verrichtingen die betrekking hebben op deze doorrekening.” In dit kader is een memorandum van overeenstemming opgesteld tussen het FPB en elk van de deelnemende instanties. Dat memorandum legt de praktische voorwaarden van de samenwerking vast. Een voorbeeld van memorandum is te vinden in Bijlage 3.

De ondersteuning door andere instanties kan verschillende vormen aannemen: verstrekken van informatie of gegevens, advies of onderzoek, berekening van de budgettaire impuls, berekening van de impact op variabelen wat het FPB vervolgens toelaat de verschillende inputs correct in zijn modellen in te brengen en kwalitatieve beoordeling.

Er dient te worden opgemerkt dat sommige federale en regionale overheden het principe hebben aanvaard om het FPB bij te staan op een ‘best efforts’ basis, soms zonder zich te verbinden via een memorandum van overeenstemming.

4. Presentatie van de resultaten van de doorrekening

De doorrekening behelst een analyse in twee onderscheiden fasen. De eerste fase bestaat erin de door de partijen voorgestelde raming van de budgettaire impuls voor elke maatregel te valideren. De tweede fase heeft betrekking op de analyse van de impact van die maatregelen op een reeks van economische indicatoren. Hieronder worden beide fasen meer uitgebreid toegelicht.

4.1. De raming van de budgettaire impuls

Zoals vermeld in het vorige deel moet elke partij haar lijst van prioritaire maatregelen bezorgen volgens het tijdschema bepaald in de wet. Concreet bestaat elke prioriteit uit een selectie van maatregelen die de partij wenst te laten doorrekenen door het FPB. De maatregelen zullen ten vroegste op 1 januari 2025 in werking kunnen treden, om rekening te houden met de tijd die nodig is voor de regeringsvorming en het wetgevingsproces, en ten laatste op 1 januari 2029, ofwel aan het begin van het laatste jaar van de legislatuur. De budgettaire impuls van de voorgestelde maatregelen zal worden uitgedrukt in miljoen euro en in prijzen van en volgens de socio-demografische situatie van het jaar 2024, en dat voor elk van de jaren van de legislatuur.

Op operationeel niveau dient elke partij voor elke maatregel de nodige informatie aan het FPB te leveren in een vooraf vastgesteld formaat. De belangrijkste informatie heeft betrekking op de beschrijving (in enkele woorden) van de maatregel, de categorie waartoe de maatregel behoort (zie sectie 2.1), het beleidsniveau waaronder de maatregel valt, de precieze technische modaliteiten, het tijdschema voor de uitvoering ervan en de raming van de budgettaire impuls. Bovendien moet de partij aangeven hoe ze dat bedrag heeft berekend. Deze informatie blijft tijdens de doorrekening vertrouwelijk.

De eerste opdracht van het FPB is om de door de partij voorgestelde raming van de budgettaire impuls te confronteren met een eigen raming. Als die twee ramingen afwijken, zal het FPB aan de politieke partij het resultaat van zijn berekening meedelen zodat die laatste eventueel kan reageren. Bij gebrek aan een consensus over de begrotingsbedragen zijn het *in fine* de door het FPB berekende bedragen die zullen worden gebruikt voor de volledige doorrekeningsoefening. Wanneer het FPB technisch gezien het bedrag niet kan ramen (bijvoorbeeld door het ontbreken van betrouwbare gegevens) en er ook geen alternatieve ramingen voorhanden zijn, deelt het FPB de politieke partij mee dat de maatregel niet kan worden doorgerekend (zie paragraaf 2.10 voor de rest van de procedure in dat geval).

In deze eerste fase zal het FPB alle methoden en instrumenten inzetten die het ter beschikking heeft. Het PROMES-model van het FPB zal bijvoorbeeld worden aangewend om de budgettaire impact van maatregelen gericht op de totale uitgaven voor geneeskundige verzorging van de ziekte- en invaliditeitsverzekering¹⁴. Er werd een specifieke methodologie ontwikkeld om de budgettaire impuls van een belasting op grote vermogens te berekenen¹⁵. Ook andere modellen (of delen ervan) zullen worden ingezet. Sommige daarvan komen meer uitgebreid aan bod in sectie 4.2.

¹⁴ FEDERAAL PLANBUREAU (2024), *Beschrijving en gebruik van het model PROMES*, Working Paper 1 DC2024, Brussel.

¹⁵ FEDERAAL PLANBUREAU (2024), *Berekening van het begrotingseffect van een belasting op grote vermogens vóór macro-economische effecten*, Working Paper 8 DC2024, Brussel.

4.2. De analyse van de impact op de economische indicatoren

Bovenop de raming van de budgettaire impuls bevat de doorrekening een tweede fase waarin de directe impact en de terugkoppelingseffecten van de voorgestelde maatregelen op een reeks van economische indicatoren worden geëvalueerd. Die impactanalyse bestaat uit verschillende onderdelen die elk gebruik zullen maken van specifieke modellen ontwikkeld door het FPB of modellen die door andere instellingen ter beschikking zijn gesteld van het FPB. Voor elk van die modellen geldt hetzelfde basisprincipe. Op basis van een referentiescenario, d.w.z. een scenario waarin de voorgestelde maatregel niet is opgenomen, wordt een alternatieve simulatie van het model uitgevoerd die dit keer wel de maatregel omvat. De impact van de maatregel op een indicator stemt dus overeen met het verschil tussen dat scenario en het referentiescenario voor die indicator.

Hierna zal blijken dat elk van de modellen zijn eigen kenmerken heeft die het mogelijk maken een specifiek inzicht te geven in de impact van de voorgestelde maatregel. Als een beleidsmaatregel immers in de realiteit een impact heeft op een veelheid van dimensies, zal een specifiek model slechts een deel van de werkzame mechanismen kunnen vatten. Elk model is een abstractie van de werkelijkheid en vormt er dus een gestileerde versie van, d.w.z. dat een keuze wordt gemaakt om bepaalde mechanismen in detail uit te werken en andere te vereenvoudigen of zelfs te negeren. In een poging om dat multidimensionale karakter van de impact van een voorgestelde beleidsmaatregel – dat trouwens expliciet in de wet is opgenomen – beter weer te geven, heeft het FPB beslist om verschillende modellen in te zetten voor de doorrekeningsoefening.

De macro-economische effecten over de periode 2025-2029 zullen worden geraamd op basis van de budgettaire impulsen¹⁶. De macro-economische effecten op lange termijn, de directe effecten op de koopkracht, de effecten op het arbeidsaanbod en de effecten op de mobiliteit en het elektriciteitsnetwerk zullen geraamd worden voor een subset van maatregelen, telkens gekozen in functie van de technische eigenschappen van het ingezette model.

In vergelijking met de oefening van 2019 werd op een aantal vlakken vooruitgang geboekt:

1. HERMES, het macro-econometrische model voor de korte en middellange termijn, heeft een nieuwe energiemodule die een belangrijke rol speelt bij de raming van de totale uitstoot van broeikasgassen.
2. Het langetermijnmodel QUEST III R&D zal een groter aantal domeinen bestrijken op het vlak van structurele hervormingen.
3. Het nieuwe LASER-model maakt het mogelijk om het effect op het arbeidsaanbod van gezinnen te evalueren als gevolg van hervormingen die een invloed hebben op hun beschikbaar inkomen.
4. Het model HINT, dat ingezet wordt voor het inschatten van directe effecten op de consumptieprijzen, beschikt met EUROMOD-ITT over een complementair instrument voor bepaalde specifieke maatregelen.
5. Het transportmodel PLANET werd aangevuld met het CASMO-model, dat de impact op de samenstelling van het wagenpark simuleert.

¹⁶ Het effect van bepaalde zuiver reglementaire maatregelen zal enkel op lange termijn worden geraamd.

Hieronder worden de verschillende ingezette modellen kort beschreven, alsook de indicatoren die in het kader van de impactanalyse gepresenteerd zullen worden. De beschrijving en het gebruik van elk model is het onderwerp van een specifieke Working Paper.

4.2.1. De macro-economische impact tijdens de legislatuur

Het macro-econometrische HERMES-model zal worden gebruikt om de macro-economische impact van de voorgestelde maatregelen te berekenen met als tijdshorizon de duur van de legislatuur. De Working Paper 4 DC2024¹⁷ presenteert de belangrijkste kenmerken van het model en beschrijft het gebruik ervan. Daarin worden ook de resultaten van zogenaamde ‘technische’ varianten beschreven om de werking van het model te illustreren. Het model kan worden gebruikt in combinatie met de randinstrumenten waarover het FPB beschikt, zoals het bovenvermelde PROMES-model of het hieronder beschreven LASER-model.

De macro-economische impact zal worden voorgesteld ten opzichte van het referentiescenario dat wordt opgesteld in het kader van de voorlopige versie van de ‘Economische vooruitzichten 2024-2029’ gepubliceerd midden februari 2024. Aangezien die vooruitzichten worden opgesteld bij ongewijzigd beleid, d.w.z. dat alleen de besliste begrotingsmaatregelen worden opgenomen, is dat basisscenario perfect geschikt om in verschil de impact van de bijkomende maatregelen te evalueren. De resultaten van dat alternatieve scenario kunnen ook in absolute termen worden weergegeven om na te gaan of een doelstelling – bijvoorbeeld met betrekking tot het begrotingssaldo of de werkgelegenheidsgraad – wordt bereikt.

Concreet zal de impact over de periode 2025-2029 op de volgende indicatoren worden voorgesteld: het bbp en zijn componenten, het indexcijfer van de consumptieprijs, de uurloonkosten, het reëel beschikbaar inkomen van de particulieren, de werkgelegenheid, de werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad, de broeikasgasemissies en het vorderingensaldo van de overheid en de overheids-schuld.

4.2.2. De macro-economische impact op lange termijn

Via het QUEST III R&D-model zal de macro-economische impact van zogenaamde ‘structurele’ maatregelen op een horizon van 20 jaar worden geraamd. De Europese Commissie geeft de volgende definitie: *“Structurele hervormingen verwijderen obstakels voor de fundamentele aandrijfkraften van de economische groei via de liberalisering van arbeids-, product- en dienstenmarkten, waardoor jobcreatie en investeringen aangemoedigd worden en de productiviteit verhoogd wordt.”* In het kader van de doorrekening zullen enkel maatregelen in de volgende zes domeinen in aanmerking worden genomen: (para-)fiscale hervormingen, marktwerking, onderzoek en ontwikkeling (O&O), administratieve lasten, publieke investeringen en hervormingen die de samenstelling van de beroepsbevolking naar opleidingsniveau beïnvloeden.

¹⁷ FEDERAAL PLANBUREAU (2024), *Beschrijving en gebruik van het HERMES-model*, Working Paper 4 DC2024, Brussel.

Voor de eerste vijf domeinen¹⁸ worden de effecten van een gestileerde hervorming voorgesteld in Working Paper 5 DC2024¹⁹ die een idee geven van de grootteorde van de resultaten.

Voor de volgende indicatoren zal de impact op een horizon van 20 jaar worden gepresenteerd: het bbp en de voornaamste componenten van de finale vraag, de bbp-deflator, de reële bruto-uurlonen, de arbeidsproductiviteit, de werkgelegenheidsgraad en het structureel overheidssaldo.

4.2.3. De directe impact op de koopkracht

Het statisch microsimulatiemodel EXPEDITION-model zal worden ingezet om de impact van een aantal maatregelen op de verdeling van het beschikbaar inkomen van huishoudens in nominale termen te evalueren. De beleidsmaatregelen waarvan de impact op de verdeling van het beschikbaar inkomen wordt doorgerekend zijn maatregelen die zich situeren binnen de personenbelasting en het domein van de sociale zekerheid en sociale bijstand, aangevuld met de regelgeving inzake kinderbijslag alsook de bijdrage- en inhoudingsregels die toegepast worden op deze uitkeringen.

Drie soorten analyses zullen worden gepresenteerd. Een eerste soort analyse zal worden uitgevoerd op basis van inkomensdecielen. Een tweede type spitst zich toe op gezinskenmerken, d.w.z. de samenstelling van het gezin of de socio-economische positie van het gezinlid dat het hoogste bruto-inkomen verdient. Ten derde zal ook een analyse worden voorgesteld opgesplitst naar het gewest van de woonplaats van het gezin. Bovendien zullen twee synthetische indicatoren worden gepubliceerd, namelijk het 'Risico op monetaire armoede' (AROP) en de 'Inkomenskwietsverhouding' (S80/S20).

Om de verdelingseffecten van maatregelen op het indexcijfer van de consumptieprijzen in kaart te brengen, zal het HINT-model worden gebruikt. De analyses met HINT, zoals met EXPEDITION, zullen enkel de directe effecten van maatregelen tonen op de inkomensdecielen, zonder rekening te houden met mogelijke gedragsreacties. Sommige zeer specifieke prijsmaatregelen zullen worden gesimuleerd met het EUROMOD-ITT-model.

Als gevolg van de zeer verschillende basisgegevens tussen de HINT (EUROMOD-ITT) en EXPEDITION, worden de verdelingseffecten op het beschikbaar inkomen in nominale termen en op de prijsindex afzonderlijk voorgesteld.

Working Paper 3 DC2024²⁰ geeft een gedetailleerde beschrijving van de modellen EXPEDITION en HINT (EUROMOD-ITT) en beschrijft nauwkeurig de manier waarop ze zullen worden gebruikt. Er worden ook impactanalyses van fictieve maatregelen gepresenteerd.

4.2.4. De effecten op het arbeidsaanbod

Het LASER-model is een nieuw instrument om de impact van hervormingen van de fiscale en sociale wetgeving op het arbeidsaanbod van huishoudens te evalueren, gegeven het effect van de

¹⁸ Wat betreft het zesde type: het is in principe mogelijk om wijzigingen in de samenstelling van de beroepsbevolking naar opleidingsniveau te simuleren, maar in de praktijk is het moeilijk een robuust empirisch verband te vinden met concrete beleidsmaatregelen.

¹⁹ FEDERAAL PLANBUREAU (2024), *Beschrijving en gebruik van het model QUEST III R&D*, Working Paper 5 DC2024, Brussel.

²⁰ FEDERAAL PLANBUREAU (2024), *Beschrijving en gebruik van het model EXPEDITION*, Working Paper 3 DC2024, Brussel.

hervormingen op hun beschikbaar inkomen via een wijziging in de belastingen, het stelsel van sociale bijdragen en uitkeringen of de loonstructuur. Dat effect op het beschikbaar inkomen wordt bepaald met behulp van het EXPEDITION-model; de twee modellen zijn dus nauw met elkaar verbonden.

De procedure voor het schatten en simuleren van het model, de databank en een illustratie van de resultaten aan de hand van een hypothetische hervorming worden beschreven in Working Paper 2 DC2024²¹.

De verandering in het arbeidsaanbod zal in verschillende dimensies worden weergegeven: per inkomensdeciël, per opleidingsniveau, per leeftijdsklasse, naar geslacht en per gewest. Het LASER-model zal ook worden gebruikt als input voor bepaalde simulaties met het HERMES-model.

4.2.5. De impact op mobiliteit en het elektriciteitsnetwerk

Het inzetten van de modellen PLANET en Artelys Crystal Super Grid laat toe de focus te richten op twee specifieke thema's: mobiliteit en elektriciteitsvoorziening. De keuze voor die twee thema's is geïnspireerd door de definitie van de doorrekening ("alsook van de impact op het leefmilieu en de mobiliteit"): mobiliteit wordt dus expliciet in de wet vermeld en beide thema's hebben een evidente link met het leefmilieu. Het feit dat het FPB al geruime tijd vooruitzichten en analyses maakt in beide materies en hiervoor in de loop der jaren de nodige modellen heeft ontwikkeld en knowhow heeft opgebouwd, heeft uiteraard ook bijgedragen aan deze keuze.

PLANET modelleert de relatie tussen economie en transport. Het hoofddoel is om een langetermijnprojectie te maken van de transportvraag in België, zowel voor het personen- als het vrachtvervoer. De langetermijnvooruitzichten voor de transportvraag worden om de drie jaar gepubliceerd in samenwerking met de FOD Mobiliteit en Vervoer. Ze bieden een referentiescenario voor de ontwikkeling van de transportvraag in België, dat kan worden vergeleken met alternatieve beleidsscenario's. Het PLANET-model is nauw verbonden met CASMO, het projectiemodel voor het Belgische wagenpark.

Het referentiescenario van het PLANET-model voor DC2024 is gebaseerd op de Vooruitzichten van de transportvraag die in april 2022 werden gepubliceerd, maar geactualiseerd voor macro-economische en demografische ontwikkelingen, prijsevolutie voor energiedragers, brandstofverbruik, het wagenpark en de kosten daarvan, en recente aanpassingen in de fiscaliteit.

Het PLANET-model zal het mogelijk maken om te rapporteren over de effecten op de transportvraag (passagierskilometers per modus, tonkilometers vrachtvervoer op de weg), op congestie (voertuigkilometers afgelegd tijdens spitsuren in congestiezones, gemiddelde snelheid tijdens spitsuren (ochtend en avond) op het hoofdnet) en op het milieu (uitstoot van broeikasgassen, NO_x en fijnstof) tot 2040. Het CASMO-model zal de impact tonen op de samenstelling van het wagenpark tot 2040. Simulaties van maatregelen worden gepresenteerd in Working Paper 7 DC2024²².

²¹ FEDERAAL PLANBUREAU (2024), *Beschrijving en gebruik van het model LASER*, Working Paper 2 DC2024, Brussel.

²² FEDERAAL PLANBUREAU (2024), *Beschrijving en gebruik van het PLANET- en het CASMO-model*, Working Paper 7 DC2019, Brussel.

Het Artelys Crystal Super Grid model richt zich op de elektriciteitssector. Het werkt met een hoge temporele resolutie en maakt het mogelijk de impact te beoordelen van maatregelen die het productiepark beïnvloeden, aan de hand van een aantal indicatoren. Die indicatoren hebben meer bepaald betrekking op de bevoorradingszekerheid, de elektriciteitskost en de duurzaamheid van het systeem, via CO₂-emissies. Dit model wordt dan ook steeds belangrijker gezien de uitdagingen waarmee het elektriciteitssysteem wordt geconfronteerd, met name het toenemend aandeel van intermitterende productiemethoden en de groeiende nood aan elektriciteit die inherent is aan de rol van elektrificatie in het bereiken van klimaatneutraliteit. Een beschrijving van het referentiescenario tot 2033 en de doorrekening van een concreet voorbeeld van een maatregel is te vinden in Working Paper 6 DC2024²³.

²³ FEDERAAL PLANBUREAU (2024), *Beschrijving en gebruik van het model Artelys Crystal Super Grid*, Working Paper 6 DC2024, Brussel.

5. Na DC2024

De startnota van DC2019 had de beperkingen van die eerste oefening voorzien: de reikwijdte die beperkt was tot de expertisedomeinen van het FPB, de verwachting dat de resultaten tussen de verschillende partijen moeilijk te vergelijken zouden zijn, complicaties als gevolg van de Belgische staatsstructuur en de versnippering van de bevoegdheden²⁴. De evaluaties van DC2019 die intern en door de OESO werden uitgevoerd, hebben die vrees grotendeels bevestigd.

De nieuwe richtlijnen (sectie 2), de initiatieven die werden genomen om de samenwerking met externe instanties te formaliseren (sectie3) en de uitbreiding van de expertise en modellen van het FPB (sectie 4) zijn specifiek gericht op het verminderen van de zwakke punten die in de evaluaties naar voren zijn gekomen. De doeltreffendheid van deze nieuwe elementen zal en moet echter aan het einde van de doorrekening 2024 worden geëvalueerd.

Het is ook belangrijk om 'good practices' te blijven uitwisselen met de weinige landen (tot dusver: Nederland, Canada en Australië) waar een openbare instelling een doorrekening van verkiezingsvoorstellen uitvoert. Het FPB zal ook, via de Europese²⁵ en internationale netwerken²⁶ waarvan het lid is, de mogelijke uitbreiding van een dergelijke doorrekeningsoefeningen in andere landen opvolgen.

²⁴ https://www.plan.be/publications/publication-1853-nl-doorrekening_2019_startnota_document_opgesteld_in_het_kader_van_de_vorbereidende_werkzaamheden_van_de

²⁵ <https://www.euifis.eu/>

²⁶ <https://www.oecd.org/gov/budgeting/parliamentary-budget-officials/>

Bijlagen

Bijlage 1 - Wet van 22 mei 2014 betreffende de doorrekening door het Federaal Planbureau van de verkiezingsprogramma's van de politieke partijen bij de verkiezing voor de Kamer van volksvertegenwoordigers, zoals gewijzigd door de wet van 30 juli 2018, officiële coördinatie

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2. Voor de toepassing van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan wordt verstaan onder:

1. politieke partij: de vereniging van natuurlijke personen, al dan niet met rechtspersoonlijkheid, die aan door de Grondwet en de wet bepaalde verkiezingen van de Kamer van volksvertegenwoordigers of van de parlementen van de Gewesten en de Gemeenschappen deelnemen en die, binnen de grenzen van de Grondwet, de wet, het decreet en de ordonnantie, de totstandkoming van de volkswil beoogt te beïnvloeden op de wijze bepaald in haar statuten of haar programma;
2. verkiezingsprogramma: de gezamenlijke uitgangspunten, doelstellingen en voorstellen van een politieke partij voor een bepaalde periode volgend op de verkiezingen;
3. prioriteitenlijst: het document waarop een politieke partij aanduidt wat voor haar de bij voorrang te realiseren beleidsvoorstellen zijn in haar verkiezingsprogramma, en dat een minimum van drie en een maximum van vijf prioriteiten bevat”;
4. doorrekening: een berekening op korte en middellange termijn van de gevolgen voor de overheidsfinanciën, de koopkracht en de werkgelegenheid van de diverse inkomensgroepen, voor de sociale zekerheid en alsook van de impact op het milieu en de mobiliteit die inherent verbonden zouden kunnen zijn aan de uitvoering van de prioriteitenlijst. De nadere regels hiervan worden vastgelegd in overleg tussen het Parlement en het Federaal Planbureau dat daartoe tweemaal per jaar plaatsvindt.
5. “verkiezingen”: de verkiezingen met het oog op de algehele vernieuwing van de Kamer van volksvertegenwoordigers bedoeld in artikel 65 van de Grondwet.

Art. 3. Elke politieke partij die een vertegenwoordiger heeft in de Kamer van volksvertegenwoordigers, moet de doorrekening van haar prioriteitenlijst laten uitvoeren door het Federaal Planbureau.

Art. 4. Het Federaal Planbureau kan voor de doorrekening van de prioriteitenlijst van de politieke partijen een beroep doen op andere instanties. Het Federaal Planbureau en deze instanties zijn gehouden aan de vertrouwelijkheid met betrekking tot alle informatie en verrichtingen die betrekking hebben op deze doorrekening.

Art. 5. De prioriteitenlijst wordt ten laatste honderdvijftien dagen voor de verkiezingen overgezonden aan het Federaal Planbureau.

Ten laatste vijfenzeventig dagen voor de verkiezingen zendt het Federaal Planbureau een ontwerp van de doorrekening aan de politieke partijen over.

De politieke partijen beschikken over de mogelijkheid om over de ontwerpdoorlichting te overleggen met het Federaal Planbureau en kunnen hun voorstellen aanpassen.

De politieke partijen moeten ten laatste vijfenveertig dagen voor de verkiezingen hun opmerkingen over dit ontwerp verzenden aan het Federaal Planbureau.

Ten laatste dertig dagen voor de verkiezingen wordt de definitieve doorrekening door het Federaal Planbureau bekendgemaakt.

De gegevensuitwisseling over de prioriteitenlijst en de ontwerpdoorrekening tussen de politieke partij en het federaal Planbureau is vertrouwelijk en mag aan geen enkele andere politieke partij of derde worden meegedeeld.

Art. 5/1. De toepassing van deze wet maakt het voorwerp uit van een evaluatie na de eerste verkiezingen volgend op de datum van inwerkingtreding van deze wet.

Art. 6. Deze wet treedt in werking op 26 mei 2014.

Bijlage 2 - Rubrieken van de fiches voor doorgerekende maatregelen en voor maatregelen die niet konden doorgerekend worden door het FPB

Fiche doorgerekende maatregel

1. Identificator en titel van de maatregel
2. Categorie waartoe de maatregel behoort
3. Overheidsniveau
4. Technische modaliteiten
5. Tijdsfad
6. Budgettaire impuls per jaar
7. Berekeningswijze van de budgettaire impuls en bron van de gebruikte gegevens
8. Aanvullende opmerkingen (bronnen van onzekerheid, rechtsgeldigheid, moeilijkheden bij de tenuitvoerlegging, kwalitatieve beoordeling)
9. Ondersteuning (van andere instanties)

Fiche voor maatregelen die niet konden doorgerekend worden door het FPB

1. Identificator en titel van de maatregel
2. Categorie waartoe de maatregel behoort
3. Overheidsniveau
4. Technische modaliteiten
5. Tijdsfad
6. Redenen waarom de maatregel niet kan doorgerekend worden
7. Aanvullende opmerkingen (bronnen van onzekerheid, rechtsgeldigheid, moeilijkheden bij de tenuitvoerlegging, kwalitatieve beoordeling)
8. Ondersteuning (van andere instanties)

Bijlage 3 - Memorandum van overeenstemming betreffende de ondersteuning door andere instanties in het kader van de wet op de doorrekening van verkiezingsprogramma's door het Federaal Planbureau

Tussen enerzijds het Federaal Planbureau,

Adres: Belliardstraat 14-18, 1040 Brussel, vertegenwoordigd door: de heer Baudouin Regout, Commissaris bij het Plan,

Hierna "het FPB" genoemd

En anderzijds XXX,

Adres: ..., vertegenwoordigd door: ...

Hierna "X" genoemd.

OVERWEGENDE dat het FPB overeenkomstig artikel 3 van de wet van 22 mei 2014, gewijzigd bij wet van 30 juli 2018, de opdracht heeft om de doorrekening van de prioriteitenlijst van elke in de Kamer van Volksvertegenwoordigers vertegenwoordigde politieke partij uit te voeren.

OVERWEGENDE dat, overeenkomstig artikel 4 van de *wet*, het FPB een beroep kan doen op andere instanties voor de doorrekening van de prioriteitenlijst van de politieke partijen.

OVERWEGENDE dat, overeenkomstig hetzelfde artikel van de *wet*, het FPB en deze instanties gebonden zijn door de vertrouwelijkheid van alle informatie en verrichtingen met betrekking tot deze doorrekening.

OVERWEGENDE dat overeenkomstig artikel 5 van de *wet*, de prioriteitenlijst uiterlijk honderdvijftien dagen voor de verkiezingen aan het FPB wordt overgemaakt en het FPB uiterlijk dertig dagen voor de verkiezingen de definitieve doorrekening publiceert.

OVERWEGENDE dat het passend is om in een memorandum van overeenstemming de regelingen en voorwaarden vast te leggen waaronder X ondersteuning zal verlenen aan het FPB, op verzoek van laatstgenoemde en met instemming van X tijdens de in de wet vastgestelde doorrekeningsperiode.

X en het FPB komen het volgende overeen:

Toepassingsgebied

1. Dit Memorandum van Overeenstemming is enkel van toepassing op de ondersteuning die het FPB krachtens artikel 4 van de *wet* van X vraagt gedurende de periode waarin artikel 5 van de *wet* voorziet. De specifieke datums voor de doorrekening van 2024 zijn opgenomen in bijlage.

Verzoeken om ondersteuning

2. Het FPB dient zijn vragen per e-mail in bij een door X aangewezen contactpunt om de ondersteuning van X te verkrijgen voor een reeks maatregelen die vallen in het expertisedomein van X.
3. Het door X aangewezen contactpunt stelt zijn hiërarchie op de hoogte van het bestaan van deze verzoeken, maar informatie over de precieze aard van de door het FPB gevraagde informatie en de aard van de door X in antwoord op dit verzoek verstrekte informatie wordt alleen gedeeld met de medewerkers van X die rechtstreeks betrokken zijn bij dit antwoord.
4. Voor elke maatregel kan de gevraagde ondersteuning de volgende vorm(en) aannemen:
 - a) **Verstrekken van informatie of gegevens:** het FPB kan X verzoeken informatie of gegevens te verstrekken waarover het beschikt om het FPB in staat te stellen de budgettaire impuls van een maatregel te berekenen of de maatregel in te voeren in een van de modellen van het FPB.
 - b) **Advies of onderzoek:** het FPB kan X vragen de rechtsgeldigheid van een maatregel te onderzoeken of na te gaan of de uitvoering ervan technisch haalbaar is. Het FPB kan X ook vragen om advies over de interpretatie van de te beoordelen maatregel, met inbegrip van de te maken hypothesen, of het FPB kan X vragen de raming van de budgettaire impuls te onderzoeken.
 - c) **Berekening van de budgettaire impuls:** als X over de expertise of het gepaste instrument beschikt om de budgettaire impuls van een maatregel te berekenen en het FPB niet over deze expertise of instrumenten beschikt, kan het FPB X vragen deze raming te maken. Ter herinnering: de budgettaire impuls is gedefinieerd als het budgettaire effect van de maatregel voordat deze zijn geïnduceerde effecten sorteert.
 - d) **Berekening van de impact:** het FPB kan X vragen om de impact van maatregelen te berekenen op variabelen binnen het expertisedomein van X, wat het FPB vervolgens toelaat de verschillende inputs verbonden aan de maatregelen correct in zijn modellen in te brengen.
 - e) **Kwalitatieve beoordeling:** als een maatregel niet kan worden gekwantificeerd vanwege methodologische beperkingen, kan een kwalitatieve beoordeling worden uitgevoerd. Het FPB kan X hierbij om ondersteuning vragen.

Voor de gevallen b) tot en met e) vindt de correspondentie per e-mail plaats in de vorm van uitwisselingen op basis van met wachtwoord versleutelde bestanden. Alleen door X gemachtigde personen beschikken over het wachtwoord.

5. Binnen 2 werkdagen na ontvangst van een verzoek om ondersteuning uit hoofde van punt 2 (of binnen een langere termijn indien het FPB heeft ingestemd met een verlenging omdat de ondersteuning betrekking heeft op een complexe maatregel) deelt X het FPB per kerende e-mail mee of het al dan niet instemt met de gevraagde ondersteuning en binnen welke termijn.
6. X zal de door het FPB op grond van lid 1 gevraagde ondersteuning kosteloos verlenen, tenzij het FPB er vooraf mee instemt dat X kosten maakt bij derden om de ondersteuning te verlenen, in welk geval deze kosten op het FPB worden verhaald.
7. Het FPB deelt X niet mee welke politieke partij de maatregel heeft ingediend waarvoor om ondersteuning wordt verzocht.

8. Gedurende de in lid 1 genoemde periode onthoudt X zich van iedere mededeling aan derden met betrekking tot het verzoek om ondersteuning en de daadwerkelijk verleende ondersteuning.
9. De ondersteuning van X zal, indien X dit wenst, worden vermeld in de fiche van de betrokken maatregel, die openbaar zal worden gemaakt bij de publicatie van de definitieve doorrekening.

Behoud van de onafhankelijkheid van het FPB

10. Het FPB behoudt zich het recht voor om de door X in het kader van de technische ondersteuning verstrekte ramingen aan te passen. Dankzij die beoordelingsvrijheid kan het zijn onafhankelijkheid bewaren en ervoor zorgen dat alle ramingen worden afgestemd op de referentiescenario's die het FPB hanteert en zo hun uniformiteit waarborgen.

Doorrekening van de verkiezingsprogramma's 2024

De wet van 22 mei 2014 vertrouwt de doorrekening van de verkiezingsprogramma's van de politieke partijen bij de verkiezing voor de Kamer van volksvertegenwoordigers toe aan het Federaal Planbureau. In het kader van de voorbereidende werkzaamheden voor de doorrekening voor de verkiezingen van juni 2024 (DC2024), publiceert het Federaal Planbureau een reeks technische documenten voor de politieke partijen, de media en de burgers.

Het project wordt gecoördineerd door Baudouin Regout (br@plan.be), Bart Hertveldt (bh@plan.be) en Igor Lebrun (il@plan.be).

Belliardstraat 14-18, 1040 Brussel
+32-2-5077311
www.plan.be
contact@plan.be

Bijdragen

Deze publicatie werd opgesteld door Baudouin Regout (br@plan.be), Bart Hertveldt (bh@plan.be) en Igor Lebrun (il@plan.be).

Overname wordt toegestaan, behalve voor handelsdoeleinden, mits bronvermelding.

Verantwoordelijke uitgever: Baudouin Regout

Wettelijk Depot: D/2024/7433/18